

Zasedanje banskega sveta

Ta teden so se zbrali imenovani banski svetniki na svoje redno zasedanje v Ljubljani, da pregledajo proračun banovinskih izdatkov in dohodkov od začetka aprila pa do konca tega leta.

Gospodje banski svetniki sicer niso od ljudstva neposredno izvoljeni zastopniki slovenskega naroda in tudi nimajo na banskem svetu take odločilne moči, da bi bilo od njihove volje odvisno uravnovešanje in izraba banovinskega proračuna. Prav tako nimajo moči vzakoničiti za čas nujne in potrebne odredbe. Imajo pa banski svetniki brezdvomno vseeno pravico, da govorijo v imenu slovenskega naroda, ker je gotovo, da so odraz njegove miselnosti, njegovih teženj in njegovega hotenja. So to iz njegove srede izbrani možje, ki jim ljudstvo zaupa in ki mu zaupanje tudi vračajo.

Čeprav banski svet ni zakonodajno telo in gospod ban ni vezan na njihovo mišljenje in predloge, ker so samo njegovi svetovalci, vemo, da bo g. ban v mejah možnosti vpošteval vse njihove nasvete tako, kakor da bi sklepali z močjo obveznosti.

Ob razmišljanju o banskem svetu ne smemo mimo uvodnega poročila g. bana dr. Natlačena.

POROČILO G. BANA.

V svojem poročilu je g. ban obrazložil banovinski proračun in utemeljil njegovo nujno zvišanje. Posebej je poudaril, da se ob sedanjih draginjah

nujno zahteva, da se zboljša položaj javnih nameščencev. Kakor delavec ne more ob stari plači dostojno živeti, tako ne more živeti dostojno tudi javni nameščenec, pa naj bo v službi občine, države ali banovine. Poudaril pa je g. ban, da javni nameščenec kljub svojemu težkemu gospodarskemu položaju popolnoma razume pezo težkih časov in da je njegova požrtvovalnost, disciplina in patriotizem na splošno vzoren. Ti ljudje živijo včasih celo slabše, — mnogo slabše od delavstva, pa se vendar ne predajajo raznim prevratnim strujam in so tako živ dokaz, da za prevratne pokrete ne smemo na prvo mesto postavljati kot vzrok bedo in pomanjkanje.

V zvezi s tem je g. ban govoril zlasti o komunizmu med našo inteligenco. Med delavstvom najdemo največ komunistične miselnosti pogosto ravno tam, kjer bi jo najmanj pričakovali. Po tovarniških objektih, ki delavstvo sorazmerno najbolje plačujejo, jih najdemo najbolj zajedene. Komunistična ali boljševiska miselnost zato ne temelji v prvi vrsti v socialnih stiskah, ampak v duhovnem življenju posameznika. Čim bolj se je kdo oddaljil narodovi duši in se približal brezidealnemu materializmu, tem bolj je pristopen za boljševiska gesla.

Med inteligenco pojav ni prav nič drugačen. Nekaj jih je, ki bedo in stisko časa globoko občutijo in nemirno iščejo izhoda iz nje, pa jim je prizadevanje za izboljšanje družabnega reda le prepočasen. Zato včasih pri-

čakujejo rešitve od komunizma. Če takim ljudem podrobno razložimo vse težave, ki so združene z borbo za nov socialni red, sčasoma začno razumovati, da boljševisem za nas ne pomeni odrešitve.

Druga grupa komunistov je materialistično usmerjena in jim je zato svetovno nazorno komunizem še najbližji. V tej skupini je svobodomiselnina mladina iz stare liberalne družbe, ki v naukih svojih očetov ne najde več zadovoljitve. Tretja vrsta naših komunističnih izobražencev pa je čisto računarska. To so koristolovci, ki mislijo, da je dobro pripraviti se na novi red, ki bo prišel, koristno še bolj, pripraviti se na vodilna mesta v tem novem redu. To so naivneži, ki mislijo, da se pride na vrh komunističnega režima kar naravnost od tople peči.

Komunizem v slovenskem narodu je treba pobijati. Z vstrajnim delom za izboljšanje sedanjih prilik, za uvedbo nove pravičnejše družbe. Boljševisem je treba pobijati z nacionalno, resnično narodno vzgojo, ki nauči človeka oblikovanja po duhovni podobi naroda in zato prepreči škiljenje preko meja.

Končno je g. ban izrecno poudaril, da ostane kot poslednje sredstvo za pobijanje boljševisma odstranitev ljudi z boljševisko miselnostjo iz državnih in samoupravnih služb. Kdor namreč sam ne pride na to, da z boljševiskim konceptom v žepu ne more služiti Jugoslaviji, pa tudi ne slovenski

skupnosti, mora biti nasilno odstranjen.

G. ban je nato govoril še o skrbi za naše kmetijstvo, o vprašanju naše prehrane o javnih delih, o socialni politiki in zdravstvu, o trgovini in industriji ter končno o zaupanju v življensko silo države.

O vprašanju prehrane, o javnih delih in o socialni politiki bomo njegova izvajanja prinesli na drugem mestu.

Izredno tople so bile njegove besede o zaupanju v našo državno moč. Srečno smo ostali v viharnih časih izven svetovnih obračunavanj. Zahvaliti se moramo za to srečo modremu vodstvu naše zunanje politike, ki jo vodi vlada po navodilih Nj. Kr. Vis. Kneza namestnika Pavla. Naj zadobe dogodki okoli nas tudi preteč značaj, vendar nas to ne sme niti trenotek spraviti iz ravnovesja. Kdor dela drugače in kdor to ravnovesje ruši, temu velja naša najodličnejša borba.

Slovensko ljudstvo je v svojem jedru zdravo, zaveda se, da je lastna država vir njegovega napredka in blagostanja. Ne dopustimo, da bi se v sedanjih časih izneverilo tem svojim svetlim tradicijam in postalo plen defetistične propagande.

Zaupajmo v življensko moč svoje države, zaupajmo v svojo moč in božjo pomoč, vsi se tesno strnimo okrog naše narodne dinastije Karadjorđevićev!

Z manifestacijami so člani banskega sveta sprejeli govor g. bana, ki je žel za svoja izvajanja dolgotrajno odobravanje, mi mu pa še posebej v imenu narodno zavednega delavstva izrekamo zahvalo za njegovo jasno besedo v borbi z razdirači našega narodnega in državnega življenja.

Težave z Borzo dela

Borza dela naj bi bilo nekako tržišče, potem katerega delavci prodajajo, deljemalci pa kupujejo delavsko silo. Ze »borza« kaže na to, kakor da naj bi tu mešetarili za človekove sposobnosti. Tako ime je mogel izbrati za delavsko socialno ustanovo samo brezbožni marksizem. Gotovo je v največjem nasprotstvu z krščanskim pojmovanjem o dostojanstvu človeka in o vrednosti dela, ki nikoli ne sme biti ocenjevano samo kot blago.

PARAGRAF NI ČRKA ODLOČILNA

Borza dela pa tudi te svoje naloge, kakor jo je zamislil marksizem, ni nikoli posrečeno izvrševala. Duh marksistične miselnosti, ki preveva zakonodajo, kolikor se tiče Borz dela, delavstvu nikoli ni bil prijazen. Delavstvo zato te ustanove nikoli ni smatralo prav za svojo in nikoli ni vanjo prav zaupalo. Preko nje ni hotelo iskati dela, ni hotelo prodajati svoje delovne sile.

Borza dela je tako postala le bolj urad, za zbiranje statistike brezposelnih in nakazovanje podpor.

Tudi pri nakazovanju podpor brezposelnim v preteklosti ni bilo potrebnih človeških odnosov med ustanovo samo in med prizadetimi delavci. Zakon je nametal nekaj mrtvih paragrafov, ustanova se je teh po črki držala. Bila je stroj brez duha. Zabarikadirani na razna določila niso hoteli videti prave delavske revščine in niti poizkušati, da bi ji vsaj delno pomagali. Dobro namere nim predlogom za potrebno izpremembo v poslovanju in v določilih so celo nasprotovali. Predstavniki prejšnjih režimov v delavsko socialnih ustanovah so izrecno odklanjali n. pr. podpore sezonskemu delavstvu.

Nova uprava in nova ureditev borz dela je prinesla vanje nekaj zboljšanja. Sezonski delavci so že lansko leto dobili delne podpore. Z letošnjim letom so bili sezonski delavci zenačeni z drugimi, ki imajo stalno zaposlitev. Mrtvi črki zavutih se je skušalo vsaj delno viliti nekaj socialnega duha. Tako se je uprava postavila na stališče, da čas orožnih vaj ne sme plivati na izplačilo podpor. Delavcem z manj kot 8 meseci zaposlitve je določila izredno podporo. Delno je borza dela koncem lanskega in početkom letošnjega leta brezposelnim pomagala tudi z večjimi denarnimi podporami, ki so bili posameznim krajem podeljene za javna dela. Preje so izplačevali že zapadlo podporo brezposelnemu le takrat, če je v času nakazila še vedno bil brezposelen. Če tudi je trajalo do nakazila včasih po več tednov, ga delavec ni prejel, če je bil ob času nakazila zopet zaposlen oz. ga je moral vrniti. Niso upoštevali, da se je moral brezposelni zadolžiti in da more dolgove naknadno pokriti. Delavcem ki so v posameznih obratih delali v izmenah in pri tem obdržali članstvo pri OUZD po dobrohotnosti podjetja, enako niso nakazovali za dneve brezposelnosti nobene pomoči. Povsod so se držali samo črke, nikjer niso postopali napram delavstvu s čutom razumevanja za njegovo dejansko stanje. Nedavno pa je Borza dela tudi v tem spremenila svoje stališče in je n. pr. tobačnim delavcem na posredovanje ZZZD nakazala izredno enkratno podporo v znesku 20.000.- dinarjev.

PREOBREMENJEN APARAT

Ni mogoče tajiti, da so v teh novih ukrepih sedanje uprave naše Borze dela očitni znaki zboljšanja razmer pri

njej. Gotovo pa je, da so ti novi odloki prinesli v uradno poslovanje ustanove nove večje naloge. Množice sezonskega delavstva, ki pod prejšnjimi upravami niso bile upoštene in urada v njegovem poslovanju niso obremenjevale, v zimskih mesecih zelo pritiskajo na premajhni uradniški aparat Borze dela. Ta svojim nalogam ni več kos. Poleg tega je stari sistem ugotavljanja upravičenosti podpor skrajno zapleten in nepraktičen. Pritisk delavstva, pomanjkanja moči in prezapleten postopek v nakazovanju podpor ustvarja med upravnim osebje ustanove in med delavstvom nepotrebne napetosti. Včasih te napetosti povzročajo delavci, nekateri celo namerno, z neprimernimi nastopi. Včasih pa tudi uradništvo zgublja živce. Poleg tega so v splošnem postopku napram delavstvu, ki samo prihaja v uradove prostore, nekateri nedostatki, ki bi jih treba ne bilo. Vse to za Borzo dela ustvarja težave, ki jih je treba odstraniti.

POT DO PRAVILNE UREDITVE

Te težave pa je treba odstraniti tako, da borza nastavi večje število upravnega osebja, da bo kos svojim nalogam. Istočasno naj poenostavi nakazovanje podpor. V ostalem so nakazane smeri za pravilno poslovanje naše borze dela v resoluciji gradbenega delavstva ZZZD, ki smo ga prinesli v zadnji številki »Slovenskega delavca.« Upamo da bo krščanski duh pojmovanja o človeku in delu končno odstranil iz borz dela postopek po mrtvi črki in po birokratskih sitnicah ter dokončno uredil vse tako, da bo delavstvo s polnim zaupanjem prihajalo v Borzo dela in uživalo njeno pomoč.

Delo

Zveze poljedelskih delavcev

Zveza poljedelskega delavstva je v preteklem letu kljub velikim neprilikam izvršila mnogo koristnega dela za prekmursko poljedelstvo sezonsko delavstvo. Sodelovala je, večinoma pa direktno sklepala pogodbe z delodajalci in pri tem dosegla 20% do 40% zvišanja plač. S tem delom tudi sedaj nadaljuje in je dosegla tudi 50%, v nekaterih slučajih 80 in celo 100% povišanje dohodkov za včlanjeno delavstvo.

Zveza je v preteklem letu prejela 411, odposlala pa 866 dopisov. Koncem leta 1940 je štela 13.849 rednih in 17 častnih članov. Pristopilo je v preteklem letu 1348 novih članov, odstopilo pa jih je 23.

Zveza je tekom leta imela več obiskov pri svojih podružnicah, izvedenih s tečaji, zborovanji in občnimi zbori. Priredila je tudi en tečaj za svoje organizatorje. Zveza z organizacijskim delom nadaljuje in ima predvidenih do konca marca t. l. 30 različnih prireditvev, kakor so tečaji, zborovanja, občni zbori itd.

V preteklem letu je zveza z vsemi včlanjenimi društvi pristopila v sklop Zveze združenih delavcev. Upamo, da bo iz mladih početkov Zveza poljedelskih delavcev še naprej vztrajno naraščala, sčasoma zajela poljedelstvo delavstvo cele Slovenije in v zvezi s centralo ZZZD dosegla iz leta v leto lepše uspehe.

G. ban o naši prehrani, javnih delih in socialni politiki

Slovenija potrebuje letno 2.8 milj. q krušnega žita, od tega za seme 211.000, za živinsko hrano 965.000 in za ljudsko prehrano 164.000 met. stotov. Proizvodnje je 1.649.000 met. stotov in manjka torej 1.151.000 met stotov, okoli 12.000 vagonov. Do decembra lani je bil dovoz pšenice in pšenične moke v Slovenijo reden. Uvozili smo 1.400 vag. pšenice in 2.000 vag pšenične moke. Uvoz pa je nekoliko zastal zadnje čase, nekaj časa je sploh prenehal, pa se zopet povečuje.

Ker smo imeli v zalogi dne 1. januarja samo 1.100 vagonov, smo se morali odločiti za racioniranje. Mesečno potrebuje namreč Slovenija 600 vagonov pšenične moke, torej do konca junja 4.200 vagonov. Zaloga je 1.100 vagonov, pričakujemo, da bomo do konca julija uvozili še 1.000 vagonov. Na razpolago je torej 2.100 vagonov odn. izraženo v moki 1.680 vagonov. To je za 40% tega, kar potrebujemo. Zaradi tega je bilo potrebno določiti najprej visok odstotek mešanja pšenične moke s koruzno. Če ne bomo dobili pričakovanih 1.000 vagonov, bo moralo racioniranje biti naslonjeno še bolj na koruzo. Letina je bila dobra in koruze ne bo zmanjkalo, četudi bi je morali več primešati v kruh.

Sladkor dobivamo mesečno 102 vagona v redu. V letu 1939 smo potrošili povprečno mesečno samo 97 vagonov. Za sladkor ne bo sile, če bodo konsumenti ostali disciplinirani, t. j. če ga ne bodo kupovali na zalogo. Tudi potrebna količina soli nam je zagotovljena.

na. Sol dobivamo s Sušaka, deloma iz Nemčije. Potreba je bila doslej krita nad normalo.

Za belo olje so določeni mesečni kontingenti, ki jih tovarna v Zagrebu redno dobavlja. Uvozili smo 230 vagonov bučnih koščic, kar bo dalo 65 vagonov bučnega olja. To je dovolj za normalno potrošnjo. Obstoj pa še upanje, da dobimo še nekaj vagonov bučnih koščic.

Za tri mesece: december januar in februar smo dobili v Slovenijo 47 vagonov riža, za marec, april in maj pa bomo dobili še več, tako tudi glede riža ne bomo trpeli pomanjkanja.

Masti uvažamo letno 120 vag., mnogo pa uvažamo tudi debelih prašičev. Na zalogi imamo sedaj okoli 30 vagonov masti, kar znaša četrtno celotne potrošnje.

Prevod, ki se z vsem tem bavi, je samostojno banovinsko podjetje, ki posluje po trgovskih načelih. Prva glavica je znašala 65 milj. din, za naprej pa je dala kredit Priv. agrarna banka v znesku 100 milj. din po 0.25% obresti. Zavod ima vse pogoje za uspešno delovanje. Veliko pa je odvisno od okrajnih preskrbovalnih odborov in občinskih prehranjevalnih uradov, največ pa je seveda odvisno od konsumentov, ki naj se ne daajo begati z nerresničnimi vestmi in naj se ne zalagajo preko dnevne potrebe.

JAVNA DELA

Smernice banovinske politike glede javnih del se bistveno niso izpremenile.

Odlikovanje F. S. Finžgarja

Bivši trnovski župnik g. Finžgar je pretekle dni dosegel starost 70 let. Za to priliko so mnogoštevilni prijatelji in znanci pripravili g. Finžgarju, našemu izbornemu slovenskemu pisatelju, različne slovesnosti in poklonitve. G. Finžgar to tudi zasluži. S svojim jedratim jezikom in s svojim lepim pripovedovanjem je postal prijatelj skoro sleherne slovenske družine. Kdo ne pozna njegove povesti »Pod svobodnim soncem« in izbranih oderskih del, kakor so: Veriga, Razvalina življenja, Divji lovec itd.

V priznanje njegovih velikih zaslug

je bil lansko leto imenovan za člana Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Ob 70 letnici njegovega rojstva pa je bil deležen v priznanje njegovih zaslug izredno visokega odlikovanja. S kraljevim ukazom mu je bilo podeljeno odlikovanje Jugoslovanske krone II. stopnje.

Ob Finžgarjevih delih se marsikdo lahko uči ljubezni do naroda in domovine, pa tudi do družine in smisla za pravično gledanje na življenje. Sadov njegovega dela je deležno tudi slovensko delavstvo in mu zato ostaja za njegov trud trajno hvaležno.

Cerkvena odlikovanja

Sv. Oče je odlikoval z raznimi častmi več slovenskih duhovnikov. Med njimi je bil imenovan za prelata skromni gospod Janez Kalan, velik prijatelj našega pokreta. Isto tako je dosegel čast prelata vseučiliški prof. Alojzij Odar, ki je bil med prvimi članarji »Slovenskega delavca«. Za tajnega komornika z naslovom Monsignor je bil imenovan gospod Matija Škrbec, dekan v Kranju in izrazit pobornik za zmago katoliškega delavskega pokreta

v Sloveniji. Za častne komornike je sv. Oče imenoval gg. Ivana Martelanca, ravnatelja Vzajemne zavarovalnice in ing. Jožefa Sodjo, ravnatelja uprave »Slovenca« ter predsednika OUZD. Prav tako je isto čast podelil dr. Stanislavu Žitku, predsedniku ZFO v Ljubljani. Zadnji trije odlikovanci so laiki, pa vsi dobri prijatelji in delno tudi člani ZZD.

Odlikovancem iskreno čestitamo!

Plače zasebnih nameščencev

Položaj zasebnih nameščencev je gotovo slabši od položaja delavcev, vsaj kar se tiče njihove odporne moči. Razmerje med nameščencem in med njegovim gospodarjem je nekam drugačno od razmerja delavca do podjetnika. Tesneje so z gospodarji povezani v vsakdanjem življenju. Poleg tega so še veliko bolj raztreseni po vsej deželi in organizacijsko za to tudi manj strnjeni.

Borba za njihove koristi bi morala biti prav za prav najtesneje navezana na delavske strokovne organizacije. V posameznih podjetjih bi nameščenci le tedaj mogli uveljaviti svojo pravico, če bi jo uveljavili v skupnosti z delavstvom. Vsaj za redne čase, kakor smo jih bili vajeni doslej, to velja.

Delavstvo nameščencem gotovo iz srca privoščiči boljših časov. Zaveda se, da je slabo plačano nameščenstvo obnem tudi ovira za povišanje delavskih plač.

V izrednih časih, ki jih doživljamo in v katerih gospodarji nimajo razumevanja ne za delavce ne za nameščence, mora vsaka skupina z ozirom

na različni položaj, voditi ločeno borbo za zadosten košček kruha. Naši nameščenci vseh struj so se zato zedinili, da prično s splošnim mezdnim gibanjem v celi Sloveniji. Upravičeno namreč zahtevajo draginjske doklade. V dosego tega namena nabirajo sedaj pri prizadetih nameščencih podpise. Čim jih zberejo nad 50%, bo g. ban predpisal enotno lestvico draginjskih doklad za vse slovensko nameščenstvo. Kakor čujemo organizacija z zbiranjem podpisov dobro napreduje in bo v kratkem dosegla predpisano nadpolovično višino in s tem tudi draginjske doklade.

Pripominjamo, da so nameščenci skušali urediti svoje razmere z delodajalci najprej neposredno, potem potom poravnalnega postopka, pa so žal nalleteli s svojimi upravičenimi zahtevami na popolno nerazumevanje. Dobro, da ima naš gospod ban nasprotno polno razumevanja v stiski sedanjih časov in da tako morejo brezpogojno zaupati, da bo s predpisom enotne tarifne lestvice gospod ban sigurno izboljšal njihov gmotni položaj.

Predvsem je treba skrbeti za ohranitev že obstoječih del, nato zaključiti in dovršiti že pričeta dela in šele v tretji vrsti začinjati nove gradnje.

Razni razlogi so v teku lanskega leta ovirali delo cestnih odborov, pa tudi večja gradbena dela, ki so bila oddana v izvršitev podjetnikom. Večina razpisov za oddajo raznih del je ostala brezuspešna. To je imelo za posledico, da so čakali neizrabljeni krediti, dovoljeni in odobreni krediti pa niso zadostovali za dovršitev del. Pri banovinskih poslih je šlo delo lažje od rok, težje pa je bilo pri državnih delih.

Če bi banovina hotela modernizirati samo četrtno svojega cestnega omrežja, torej nekako 1.000 km, bi za to potrebovala kredit poldruge milijarde dinarjev, katerih banovina pri sedanjem stanju banovinskih financ ne zmora. Zato je razumljivo stremenje banske uprave, da bi država prevzela v svojo oskrbo čim več cestnih prog.

SOCIALNA POLITIKA IN ZDRAVSTVO

Lansko leto so bile v jeseni zvišane minimalne mezde na 3—5.50 din, nadalje so bile dvignjene tudi minimalne

mezde trgovskemu in ostalemu višjemu pomožnemu osebju, nadalje so bile odrejane minimalne mezde v gostinski stroki in končno prejemki viničarjev. Mezde so bile urejevane tudi z novimi tarifnimi lestvicami n. pr. za mizarstvo stroko in razširjena veljavnost kolektivnih pogodb. Lani je bilo sklenjenih 33 kolektivnih pogodb, od tega 25 za posamezne obrte, 7 za več obratov skupaj, 1 pa za vse obrate v banovini. Število delavcev, ki imajo mezdnno razmerje urejeno s kolektivnimi pogodbami, znaša okoli 35.000, skoro ena tretina vsega delavstva. Na osnovi poravnanih razprav je bilo z intervencijo oblasti sklenjenih 27 sporazumov za okoli 40.000 delavcev. Skupno je bilo lani nadalje 17 stavk, v katerih je sodelovalo 4.900 delavcev, izgubljenih je bilo 56.000 delonih dni, izguba zaslužka znaša 2.5 milj. din.

G. ban si je mnogo prizadeval za ureditev prejemkov zasebnih nameščencev, vendar organizacijam delojemalcev do danes ni uspelo ustvariti pogoje, ki so potrebni, da more g. ban izdati tarifno lestvico. Lestvica se more izdati le, če ta zahteva več kot polovica delojemalcev ene stroke. Ti podpisni pa se šele zbirajo, upati je, da bo tarifna lestvica mogla biti predpisana z veljavnostjo od 1. marca dalje.

Še o pomirjenju

Poziv političnega voditelja slovenskega naroda k pomirjenju med strankami in časopisjem je po svoje odjeknil. Delno smo o tem že spregovorili v zadnji številki našega glasila.

Gospod predsednik dr. Kulovec je v nedeljo v Mariboru ponovno o tej stvari spregovoril. Ker bi bili razni ljudje, ki cepijo slovenski narod, hoteli poziv g. ministra napak tolmačiti, jim je ta povedal sledeče:

Poziv na pomirjenje je narekovala živa zavest resnobnih časov, v katerih moramo vsi pozabiti na svoje majhne in pritlikave interese ter delati za skupnost. Podrediti se moramo v takem delu odločujoči narodni večini in skupnim narodnim in državnim koristim.

Neumna je misel, da je povabilo na pomirjenje prišlo iz kakšne bojazni pred raznimi drobci iz liberalnega ali iz socialističnega tabora. Nespametna je tudi misel, da se more to pomirjenje izvršiti samo za ceno delitve oblasti v deželi in v državi. Zlasti pa je nesodobna misel, da bi morali za ceno nekega navideznega miru odstopiti od zdravih smernic notranjega in zunanje-

ga političnega življenja, kakor ji narekuje sedanji čas. Tako moremo med največje nesmiselnosti za to dobo postaviti zahtevo grupe iz tabora JNS, da naj se omogoči vsem in vsakomur nebrzdano kritiziranje in zabavljanje čez vse, kar oni sami niso naredili.

Narodna zavest se je spričo nevarnosti za ožjo in širšo domovino tako poglobila, da morajo prej ali slej propasti tisti, ki izbegavajo dosledno ravnanje in hotenje po volji narodne večine. Naj kdo sprejme ponujeno roko ali pa ne, gotovo je, da se zelo bližamo časom, ko bo narod sam izrinil vse nergače in razdirače in sam ustvaril slovo v vseh stanovih in v celem narodu.

Namenoma smo napisali: v vseh stanovih zato, ker tudi za delavski stan prihaja vedno bolj izraziti čas strnitve delavskih sil v eno močno enotno in strnjeno armado. V soglasju in v duhu poziva našega političnega voditelja smo mi na slovensko delavstvo poslali enak poziv. Mislimo, da lahko trdimo, da je težnja po sodelovanju vedno jačja in da odgovori, kakor ga je zapisala »Delavska pravica«, kažejo samo skrajno omejenost.

Ogledalo za kino „Union“

Zadnja številka lista »Mi mladi borci« je prinesla članek »Boljševiški film pri nas«. V članku v jasnih potezah prikazuje, kako različna kino-podjetja samo zaradi denarja vprižarjajo malo ali nič vredne filme iz Sovjetske Rusije. Ta imajo glavni namen, da zavajajo nepoučene ljudi. Na grd način potvarjajo resnico in se laskajo brezbožnim gonom ter narod pretkano zastrupljajo z boljševiško miselnostjo.

O tem so tudi drugi listi, ki jim je kaj za zdravo rast naroda, večkrat pisali. Na žalost pa niso svoje dolžnosti storili vsi, ki bi morali. To rafinirano okuževanje našega ljudstva bi morali namreč brezpogojno vsi zatirati.

Zadnje dni je tak Sovjetski film predvajal kino »Union«. Ta film posebno označuje sledeča reklamnoizložbena slika.

Na fotografiji sredi vitrine se vrtilo kolo razgaljenih plesačic v divji ekstazi okrog nekakšne kraljice tega sovjetskega bakanala. Na levo pa je blaziran zapeljivec, oblečen po klovnsko, in drži v rokah šatuljo ter bedasto zija v — križanega Zveličarja in relief Bogorodice med razno toaletno šaro.

Za reklamo je bilo tudi sicer zelo dobro poskrbljeno po različnih plačnicah. Sami od sebe pa so za film, ki tudi s tehnične strani zasluži red nezadostno, razni prevratni elementi delali na vso moč propagando za ta »veliki«, »izvirni«, »najizvirnejši«, »ruski«, šla-

gerski film »Cirkus«. Tak naziv je namreč nosilo to »izbrano« delo. V resnici — zasluži naslov: Cirkus z ljudsko neumnostjo.

»Domoljub« št. 7. je o sovjetskih filmih prinesel sledeči članek:

»Tudi drugod, ne samo v Sloveniji, prikazujejo kinematografska podjetja sovjetske filme. Hrvatski »Katolički list« piše, kako obilno izkoriščajo zagrebški komunisti priliko, da ob takih filmih prirejajo bučne demonstracije za komunizem. Redno »neko« pokupi vse vstopnice v parterju. Kadar pride do kakih značilnih prizorov, začne publika grozovito ploskati. Ta način manifestiranja se stalno ponavlja. Stvarno so taki filmi šola komunistične propagande. — Tega seveda noče vedeti »Slovenska beseda«, glasilo bivšega ljubljanskega župana dr. Puca, ki se v zadnji številki silno ogreva za te filme, kljub temu, da hoče biti glasilo nacionalne skupine. Taka nacionalnost! Ali tudi to spada v sokolsko Petrovo petletko?«

Tako »Domoljub« »Slovenski besedi«.

Kino »Union« je po naši vednosti več ali manj v rokah katoliških ljudi. Naj se ti ogledajo v »Domoljubovem« članku. V tem ogledalu pravične kritike »Slov. besede« je zapisano tudi: Taka nacionalnost, taka prosveta, tako katolištvo!

Naša borba - naša rast

Kamniško okrožje

Vse člane okrožnega odbora opozarjamo na okrožno sejo, ki se bo vršila prihodnjo nedeljo, dne 2. marca ob 9. uri dopoldne v kaplaniji v Kamniku. — Ker bo seja zelo važna in je to zadnja seja pred občnim zborom, prosimo, da se je sigurno udeležite.

Soteska

V nedeljo se je vršil redni občni zbor naše skupine. Kot delegat centrale je poročal o delu ZZZD tov. Milharčič. Zlasti je poudaril, da je izredno važna, da se v sedanjih izrednih časih vsi delavci strnejo v organizaciji. ZZZD čakajo še težke naloge, zlasti da se odpravijo oz. spremenijo gotovi, za delavstvo škodljivi zakoni. Le ako bomo vsi kot en mož delali, uspehi ne morejo izostati. Videli smo, da ZZZD raste in zajema vedno več delavstva. Danes prav gotovo predstavlja večino organiziranega delavstva.

V kratkem času se bo zahtevalo tudi zvišanje plač, ker s sedanjimi komaj še živitarimo.

Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor. Zborovalce je pozdravil v imenu lesnega delavstva Zadrecke doline tudi tov. Kos Alojz iz Strok. šole Del. zbornice ter želel mnogo uspeha.

Sklenili smo, da bomo svoje delovanje tudi mi poživili.

Laško

Naša skupina tekstilcev je imela zadnjo nedeljo sestanek, na katerem se je razpravljalo največ glede nove postojanke v Radio Termi. Tam je delavstvo v teh slabih časih menda najbolj slabo plačano. Delavec zasluži komaj 3.75 din na uro.

Zato je tamkajšnje delavstvo zaprosilo nas, da bi mi pomagali, da se ta stvar pregleda. Naš agilni predsednik se je za to stvar zavzel ter takoj šel poizvedovat na Delavsko zbornico v Celje. S tem bo organizacija pridobila tudi to delavstvo.

Mi kot člani naše krščanske organizacije, ki se zavedamo, da smo delavci za to, da nekaj pokažemo našim nasprotnikom, gremo brez strahu naprej v čase boljše bodočnosti, ker vemo, da bo tudi bodočnost olajšala naše delavstvo. Zato dvignjenih glav ter zaviranih rokavov naprej pogumno, da pokažemo tudi mi, kaj znamo in kaj zmoremo v javnem življenju!

V nedeljo, t. j. 23. febr. 1941 bo skupni sestanek ob 1/2 9. uri zjutraj v prostorih gostilne Perdih. Prosimo vse članstvo, da se sestanka res udeleži, da pokažemo našo disciplino tudi na sestankih.

Trbovlje

Članski sestanek se vrši v petek 21. II. 41. ob 4. uri popoldne v Društvenem domu. Za člane ZZZD strogo obvezen. Odbor.

Jarše

V nedeljo, dne 16. II. je naša podružnica na svojem četrtem rednem letnem občnem zboru polagala račun o svojem delu in uspehih. Z veseljem smo mogli po poročilih odbornikov ugotoviti, da je podružnica vkljub težkim časom, ki tudi našemu delavstvu niso prizanašali, vršila svoje dolžnosti v polni meri.

V obeh mezdah akcijah smo dokaj dobro uspeli; pokazalo pa se je prav nujno, da le v skupnosti lahko pričakujemo uspehov.

S prav lepimi besedami nam je pokazal stisko današnjih dni tov. Divjak, absolutni strokovni šole DZ, ki mu je delavstvo pazno sledilo.

Zastopnik centrale tov. Bitežnik je posebno poudarjal, kako je danes potrebno žrtvovanje za skupnost. Čas nam kliče: »Delovno ljudstvo zgani se, spoznaj svojo krivdo, opusti sovražstvo, zaupaj pravici, ki zahteva združitve, dela in žrtvovanja vseh za vse.« Šele potem bomo lahko zahtevali, za kar danes prosimo.

Oba govornika sta bila nagrajena s ploskanjem.

Občni zbor je pozdravil tudi predsednik kamniškega okrožja tov. Pirnat, ki je ob boru čestital k uspehom, novemu odboru pa želel čim več uspehov. Novi odbor ni skoro nič nov, izpolnjen je le z nekaterimi dodatki. Odbor naproša vse članstvo, da ga pri njegovem delu podpira in se pridno udeležuje vseh sestankov in akcij, ki bi prišle v tek. Občni zbor je prav lepo uspel.

Litija

Naše tekstilno delavstvo je po dolgem času in nešteti intervencijah dobilo svojo tako težko pričakujočo podporo od strani J. B. D. Zahvaliti za to se imamo le pravi delavski organizaciji ZZZD, ki se je zavzela za to ubogo delavstvo.

Sedaj pa, ko je zadeva urejena, pa se trkajo na prsa plavi. Zdi se nam, da se je »Novi pravdi« ta pohod najbrže prikazal v spanju in sanjah. Naše delavstvo preveč pozna NSZ, da bi njej še ponovno nasedalo.

Tudi naši pogoreli »generali« uganjajo med delavstvom vse mogoče laži. Odgovor na to je lahek in odkrit. Če se ti ljudje res tako zanimajo, za ubogi delavski stan, naj delavstvu pomagajo v borbi za svoje pravice — ne pa med delavstvom uganjati laži in razdvojenost!

Naša misel je; kdor noče iti z nami, naj nas vsaj ne ovira pri našem delu za naše koristi!

Pri nas se kažejo vidni uspehi ZZZD, saj delavstvo ve, da je to res prava delavska organizacija — in prava zastopnica delavskih koristi.

Kranj

V nedeljo, 16. t. m. se je vršil ob 9. uri dopoldne v Ljudskem domu v Kranju izredno dobro obiskan shod tekstilnega delavstva. Na ta shod je prihitelo tudi delavstvo iz okolice poleg kranjskega delavstva samega. Zborovanje je vodil predsednik Kranjske podružnice tov. Rojc.

V imenu centrale ZZZD je podal svoje poročilo tov. Jan, ki je navzočim s strokovnega vidika analiziral sestavo nove kolektivne pogodbe in je navzočim tolmačil spretno igro Zveze industrijcev, ki je na eni svojih zadnjih sej sklenila, da doda 50 par na uro, toda ta dodatek v praksi ne pomeni veliko, ker se računa le na stare mezde ne pa na minimalne mezde, določene z bansko uredbo z dne 1. oktobra 1940. Vse delavstvo je njegova izvajanja spremljalo z vidnim zanimanjem in je izrazilo svoje priznanje ZZZD, ki se je v taki meri zavzela za tekstilno delavstvo.

Zborovanje je pozdravil tudi vodja ekspoziture Delavske zbornice tov. Gasar, ki je za svoja izvajanja prav tako žel pohvalo.

Vuhred

Članski sestanek se vrši dne 2. marca v gostilni Zgornji, na katerega so vabljeni vsi člani iz vse bližnje in daljne okolice. Na sestanku bo poročal tudi zastopnik Delavske zbornice iz Maribora. Pridite vsi!

Gorje pri Bledu

JAVNA ZAHVALA!

Postaja Kočna je pričela služiti svojemu plemenitemu cilju, socialnim koristim delavstva našega kraja.

Smatramo za potrebno zahvaliti se vsem, ki so na tak ali tak način sodelovali pri gradnji tega del. postajališča. Zahvaljujemo se občini Gorje in KID, ki sta gmotno podprli in tako sploh omogočili gradnjo Kočne. Zahvaljujemo se za njih delo in trud, gg. min. Kulovcu, nar. posl. Šmajdu in Masiču, podpreds. DZ Markiču, Demšarju, župniku iz Zasipa, županu Občine Gorje Slivniku, banksima svetnikoma Arnežu in Janu, strokovnemu tajniku ZZZD Janu, ter vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri gradnji tega delavskega postajališča.

Delavci našega kraja bodo cenili vse napore tistih, ki so nas tako odločno podpirali v borbi za postajališče Kočno ter se jim še enkrat zahvaljujejo.

Odbor podružnice ZZZD Gorje.

Ljubljana — gradbeni

Prejšnji teden so se imela vršiti prva pogajanja med delodajalci in delojemalci v naši stroki. Stavbeniki se teh pogajanj niso udeležili ter so kot razlog navedli, da se morajo pogajanj udeležiti tudi banovinarji in vse one ustanove, katere vršijo javna dela. Zato bo v kratkem sklicana druga razprava, na katero so vabljeni vsi delodajalci. O uspehih teh pogajanj bomo poročali.

Naša Zveza se je postavila na stališče, da je treba zvišati mezde vsem gradbenim delavcem, kvalificiranim in nekvalificiranim za toliko, kolikor so se podražile življenjske potrebe od 1. oktobra 1940 dalje.

V petek je šla naša deputacija k predsedniku Prevoda g. ministru Snoju ter ga zaprosila za zvišanje do sedaj dovoljene porcije za pšenično moko gradbenemu delavstvu. V obširni spomenici smo dokazali potrebo, da se tej naši zahtevi ugodi. G. minister pa naši prošnji ni mogel ugoditi iz enostavnega razloga, ker pšenice ni.

Sporočeno pa nam je nadalje bilo, da koruzne moke ne bo zmanjkalo. Te bomo imeli dovolj. Nekateri trgovci sicer nočejo velikih zalog koruzne moke, ker se ista kmalu pokvari, toda s tem še ni rečeno, da koruze ni. Pride pri dobavi koruzne moke tudi do zastojev in to vsled tega, ker

mlini ne morejo tako hitro delovati, kajti konzum koruzne moke je v tem zadnjem času trikrat večji kot je bil poprej, medtem ko so ostale vse naprave iste. Zmanjkalo tudi ne bo fižola, sladkorja, olja itd. Torej edino, kar nam bo manjkalo, bo pšenična moka, toda rade volje se tej odpravimo, ako bo s tem našemu narodu ogromno vojno trpljenje prizanešeno.

Jesenice

Javno predavanje o prehrani. — Na pobudo predsednika prehranjevalnega urada za Slovenijo, bivšega ministra g. Franca Snoja, je priredil prehranjevalni urad jeseniške mestne občine javno predavanje o prehrani v Krekovem domu dne 9. februarja. Predavanje je prevzel g. predsednik Snoj sam. Jeseniška občina je k temu predavanju povabila vse zainteresirane Jeseničane in tudi člane prehranjevalnih uradov okoliških občin. ZZZD na Jesenicah je na to važno predavanje povabila svoje članstvo s posebnimi plakati. Predavanja se je udeležilo okoli 200 ljudi. Otvoril je predavanje g. Fr. Bertonec, blagajnik jeseniškega prehr. urada. Gosp. predsednik Snoj nam je podal v tem predavanju tako točen pregled o stanju prehrane v Sloveniji, da je bilo pri debati komaj mogoče še kaj vprašati. Iz predavanja je bilo razvidno, kako ogromno in važno delo opravlja prehranjevalni urad za Slovenijo in kako mu moramo biti hvaležni, da je še kolikor toliko pravočasno začel skrbeti za prehrano Slovenije. Marsikake pritožbe in neupravičene kritike zaradi prehrane je to predavanje razblinilo. S posebnim zanimanjem smo vzeli na znanje ugotovitve, da Jugoslavija vobče ne izvažata nobene živeža in da smo nasprotno iz Slovaške žitno moko celo uvažali. Da ne izvažamo žita v Nemčijo, se nekoliko vidi tudi iz tega, da te državi še celo mnoso dolgujemo (v denarju). Pomanjkanje žita gre predvsem na račun lanske slabe letine (okoli 100.000 vagonov je bilo pridelanega manj kot prejšnje leto) in na račun znatno večje potrošnje vojašine. Mnogo vojakov porabi na mesec čez 20 kg krušne moke več, kakor bi pa porabili, če ne bi bili vojaki. Z resnimi opombami je posegel v debato g. Cvetko Kristan, ki je na podlagi slišane predavanja izjavil, da nima povoda, da ne bi verjel izvajanjem g. govornika. Pohvalil je naravnost odrešilno delo slovenskega prehranjevalnega urada ter izrazil željo, naj bi tudi druge banovine in zlasti v Beogradu posnemali solidno delo slovenske banovine. Pohvalil je tudi delavnost jeseniškega prehranjevalnega urada. Prosil je g. predsednika Snoja, naj stori vse, da bo tudi za tri nesigurne mesece oskrbel Slovenijo z žitom. Predavanje je trajalo dve uri. Udeležil se ga je tudi bivši poslanec gosp. dr. Albin Šmajd in okrajni šolski nadzornik gospod Boris Grad.

Slovenska Bistrica

Preteklo nedeljo, dne 16. februarja se je vršil redni občni zbor podružnice ZZZD v Slov. Bistrici. Podružnica ima sedaj včlanjeno delavstvo iz tovarne olja Albert Stiger. Tako je pravzaprav delavstvo te tovarne predstavnik pokreta ZZZD v Slov. Bistrici.

Občnega zbora so se udeležili člani v precejšnjem številu. Predsednik tov. Klajderič je občni zbor otvoril in vodil. Poročila o dosedanjem delovanju podružnice so med drugimi podali predvsem tajnik tov. Vengust in blagajnik tov. Tramšek. Gospodarstvo podružnice izkazuje zadovoljiv rezultat. Zastopnik centrale ZZZD tov. Rozman Peter je navzočim podčrtal veliko važnost močne strokovne organizacije, ker samo od tega je odvisen večji kos kruha.

Pri volitvah so se zgodile nekatere spremembe, vendar v najlepšem soglasju in z željo še večje aktivnosti za bodoče. Izvoljeni so bili tovariši:

Tramšek Henrik, predsednik
Špes Anton, podpredsednik
Vengust Jože, tajnik
Klajderič Štefan, blagajnik
Javornik Karl, gospodar.
Za namestnike: Knez Franc, Kverh Henrik, Juhant Jože.

Nadzorstvo: Pečenko Albert, Blažič Pavel in Dvoršak Jakob.

Med drugimi sklepi je najvažnejši ta, da je občni zbor sklenil za vsakega delavca, ki ni organiziran, ali ki v redu ne plačuje svoje članarine, se ne bo storilo zanj nobenih posredovanj ali podobno. — Delavci tovarne A. Stiger so se izrekli, da ne bodo dopustili zaposlitve nobenemu, ki ne bi bil član organizacije, ker takšni delavci so vsikdar največji škodljivci delavskih interesov.

Takoj po občnem zboru podružnice ZZZD se je v gostilni »Naš dom« vršilo drugo,

zelo važno delavsko zborovanje. V Zg. Bistrici v tovarni bakra Gruber in Zigmayer je bilo delavstvo organizirano samo v SMRJ. Sedaj se dela na tem, da se to delavstvo prične k ZZZD. Zato se je vršil ta dan informativni sestanek, na katerem je zastopnik centrale tov. Rozman Peter iz Maribora navzočim obrazložil delo in program ZZZD. Z izvajanja govornika so se vsi navzoči povsem strinjali in so se izjavili, da bodo z vsemi močmi delali na tem, da se v tej tovarni vse delavstvo organizira. Tozadevno so se sklenili tudi opremni sklepi, med katerimi je tudi določitev širšega setanka za nedeljo dne 23. februarja ob 9. uri v gostilni Vrnošek v Zg. Bistrici.

Tako bo v doglednem času Slovenska Bistrica in njena okolica dosegla dejstvo močnega krščanskega delavskega pokreta ZZZD.

Nazarje

V nedeljo, dne 23. 2. ob 8. uri se vrši v Nazarjih ustanovni občni zbor naše podružnice ZZZD v Nazarjih.

Obvezno je za vse člane, da se tega občnega zbora udeležijo, da se bo po dolgem času videlo, da je v nas le nekaj zavesti in volje za borbo za doseg svojih stanovskih pravic.

Obenem bo na ta dan tudi sestanek našega članstva na Rečici ob Savinji in sicer za splavarje.

Rečica ob Savinji

JSZ nam očita, da smo razširili govornice, kako ona propada, čeprav nam o teh govornicah ni ničesar znanega. Eno pa drži, da JSZ v Nazarjih obstoja že 10 let in do ustanovitve podružnice ZZZD še ni ničesar priborila delavcem. Imeli so uspehe samo uradniki in predelavci ter nekateri hujskači. Bili smo celi sužnji in imeli po din 2.50 na uro, dokler ni prišla nova minimalna mezda. JSZ je v Nazarjih tako trdno spala, da je sploh ni bilo za prebuditi. Zato smo morali ustanoviti podružnico ZZZD, ki naj koristi našemu delavcu. Sedaj šele, ko ZZZD že obstoja, se je prebudila tudi JSZ in se toliko prestrašila, da ne ve kaj dela. Imeli so takoj občni zbor, da bi preprečili, da se ZZZD usidra v Nazarjih ter pokrenili akcijo, s katero so dosegli, da so dobili predelavci in kmečki sinovi, katerih dela 3 do 4 od ene hiše, zvišanje do 30 par na uro. Delavcem, ki pa nimajo ničesar razen številne družine, pa so utrgali 25 para na uro, tako da revni delavec naj pogine.

Novo mesto

Naša podružnica je imela preteklo nedeljo svoj redni članski sestanek, katerega se je udeležilo precejšnje število delavstva iz Novega mesta in okolice. Centralo je zastopal tov. Horvat iz Ljubljane. Na sestanku so se obravnavala vsa pereča vprašanja, ki dandanes zadevajo naše delavstvo.

Ker hočemo delati in se boriti za svoje pravice, vabimo tudi vse ostalo delavstvo, ki je sedaj še izven naše organizacije, da se nam čimprej pridruži.

Vavta vas

Dne 16. februarja se je vršil sestanek tukajšnjega delavstva. Centralo ZZZD je zastopal tov. Milharčič, ki nam je vžil novega poguma za nadaljnje delo. Upamo, da se bomo v kratkem pokazali v dosti večjem številu. Delavstvo je sicer še zelo nezavedno ter je tudi v nekem oziru razočarano zaradi organizacij, vendar je sedaj izprevidelo, da je le v skupnosti moč.

Sestanki in zborovanja

V NEDELJO, DNE 23. FEBRUARJA:

DUPLICA: Občni zbor ob 1/2 9. uri.
ŠKOFJA LOKA: Občni zbor ob 9. uri.
BREZNICA: Občni zbor ob 15. uri.
SLADKI VRH: Občni zbor ob 14. uri.
GROSUPLJE: Občni zbor ob 15. uri.
DOLENJA VAS: Predvajanje filma ob 15. uri.
NAZARJE: Občni zbor ob 8. uri v gostilni Turnšek.
MARIBOR — SPLOŠNA: Občni zbor ob 9. uri.
REČICA OB SAVINJI: Sestanek ob 11. uri.
LAŠKO: Sestanek ob 1/2 9. uri.
RIBNICA: Sestanek ob 1/2 11. uri.

V ČETRTEK, DNE 27. FEBRUARJA:

KOČEVJE: Občni zbor.

V SOBOTO, DNE 1. MARCA:

LITIJA: Predvajanje filma ob 16. uri.

V NEDELJO, DNE 2. MARCA:

ZAGORJE: Sestanek.
BOH. BELA: Ustanovni občni zbor ob 9. uri.
CELJE — SPL.: Občni zbor ob 9. uri.
KAMNIŠKO OKROŽJE, seja ob 9. dop. v kaplaniji v Kamniku.

Ljubljana — Saturnus

Po vsestranskih pripravah in po nujnosti, katere je klical nas zavedne delavce tovarne Saturnus, je vendar nastopil zaželjeni čas, da smo svobodno imeli naš ustanovni občni zbor. Vršil se je v nedeljo 16. febr. v prostorih Zavetišča v Zeleni jami.

Občni zbor je potekel v najlepšem redu in prisrčnosti med članstvom, kar je razvidno že iz tega, ko so bila vsa poročila pripravljalnega odbora soglasno sprejeta. Delegat centrale tov. Pirih Milko nam je v svojem govoru dodal poguma za naše nadaljnje delo, kar so vsi navzoči sprejeli z veseljem na znanje. Zlasti je vplivalo poročilo o delu centrale ZZD, ki je prav uspešno.

Po odmoru so se nato vršile volitve novega odbora, ki se rekrutira po večini iz pripravljalnega odbora. Po volitvah je povzel besedo tudi tov. Eršte Maks, ki nam je v kratkih besedah podal novih smernic za nadaljnje delo. Deležen je bil splošnega priznanja.

Torej so se le izkazale vse prognoze, da ne bomo nikdar imeli svoje podružnice, za smešne. ZZD v tovarni obstoja in to mora vzeti prav vsak na znanje. Upamo, da bomo rasti in se vedno bolj krepili ter dosegli v teku svojega poslovanja uspehe, kot smo si jih zastavili.

Murska Sobota

Podružnica Murska Sobota ZZD gradbeni odsek, prosi člane, da plačajo zaostanek članarine za mesec december, januar in februar, ker le z rednim plačevanjem članarine se more redno in uspešno poslovati.

Pojasnila se dajejo v vseh ozirih vsako nedeljo od 9. do 11. ure. Kdor še nima legitimacije in še ne prejema časopisa »Slovenski delavec«, naj se prijavi čim prej organizaciji v Murski Soboti.

Velenje

Lesnemu in gozdnemu delavstvu ZZD iz Savinjske doline in Zadrečke doline se je v nedeljo pridružilo tudi lesno in gozdno delavstvo iz Saleške doline, ki se je zbralo na ustanovnem sestanku za ustanovitve nove postojanke ZZD. Navzočim je zatopnik centrale tov. Jan Tolmač delo ZZD za ureditev delovnih odnosov lesnega delavstva v ostalih krajih Slovenije. Soglasno je bilo sklenjeno, da se vsi organizirajo in da započnejo akcijo, da se organizira tudi ostalo delavstvo.

Vzporedno z ustanovitvijo organizacije pa je bilo ugotovljeno, da je nujno potrebna sklenitev kolektivne pogodbe z lesno industrijo Goll. Radi tega so delavci pooblastili in zaprosili centralo, da vodi razgovore in sklene pogodbo. Upamo, da bodo delavne razmere v podjetju Goll v najkrajšem času urejene.

Klic stavbenemu delavcu

Gradbena sezona se zopet bliža. Potrebno je, da naše gradbene skupine začnejo z živahnim delovanjem. Na žalost moramo ugotoviti, da je precej naših delavcev, ki se prav nič ne zavedajo, kaj je njihova dolžnost. Naša dolžnost je zato, da jih poučimo o potrebi čim močnejše organizacije in čim intenzivnejšega delovanja. Mlačne ljudi je treba vzbuditi k novemu delu in pritegniti v naše vrste tudi one iz bivše organizacije, ki danes še stoje ob strani.

Vse kar se je storilo za koristi gradbenega delavca, se je doseglo po delovanju ZZD oz. njene gradbene zveze. Je pa še mnogo neurejenih stvari in je zato potrebno, da zavijamo rokave. Pomisliti je treba, da bodo od tega imeli koristi vsi gradbeni delavci. Zato je dolžnost slehernega stavbinca, da se pri nas organizira. Le če bomo močni in enotni, bomo mogli doseči lepše uspehe.

Občni zbor strojnikov

V nedeljo je imela Zveza strojnikov, strojevodij in kurjačev svoj občni zbor. Je to strokovno društvo, ki sodeluje tudi v upravi delavske zbornice. Društvo šteje blizu 800 članov in so v njem organizirani skoraj vsi strojniki. Navzoč je bil tudi zatopnik osrednje zveze iz Zagreba.

Na občnem zboru, ki je dokazal živahno delovanje društva, je bilo sklenjeno, da se izdajana strojniškega vestnika prenese v Ljubljano. Izvoljena je bila nova uprava z g. Toni P. kot predsednikom in g. Škerljem kot tajnikom. Sprejeti sta bili dve resoluciji. Prva zahteva, naj min. za trgovino in industrijo uzakoni predpise o zaposlitvi strojnikov in kurjačev. Za Hrvaško banovino ta naredba namreč že obstoja ter tam priznava strojnikom položaj nameščenca. Druga resolucija je bila poslana min. za soc. politiko radi izdajanja uredbe o pokojninskem zavarovanju strojevodij.

Svečana otvoritev postajališča Ročna

V nedeljo, 16. t. m. se je vršila svečana otvoritev postajališča na Kočni. Kljub izredno slabemu vremenu, saj je deževalo in snežilo obenem, se je zbralo veliko število delavstva iz Jesenic, Javornika in Gorij, ter prebivalstva iz naselja Pod Kočno. Gorjanski delavci so lepo okrasili lokomotivo, ter napol dograjeno postajališčno poslopje. Pred poslopje so postavili lepo okrašen oder, okoli katerega je bila povita državna zastava.

Ko je privozil vlak na novo postajališče, je zaigrala godba KPD iz Jesenic. Med častnimi gosti na tribuni smo opazili: g. Podbregarja načelnika prometnega oddelka direktorije drž. železnic, g. Kuharja zastopnika Kranjske industrijske družbe, č. g. Demšarja, ki je zastopal župana in občinsko upravo občine Gorje, gg. Šoberla in Oniča, ki sta zastopala občinsko upravo občine Koroška Bela, g. Bertonecja, ki je zastopal občino Jesenice, g. Arneš Petra, banskega svetnika, g. Jana Maksa, ki je zastopal centralo Zveze združenih delavcev, g. Rajnerja, ki je zastopal okrožni odbor ZZD na Jesenicah, g. dr. Šmajd Albin, bivšega narodnega poslanca in g. Polda, predsednika ZZD Gorje.

Kratko zborovanje je vodil podpredsednik Delavske zbornice g. Matevž Markič, ki je uvodoma pozdravil zgoraj našete odličnike, nakar je prosil g. Podbregarja, da v imenu Direkcije proglasi postajališče za otvoreno. G. Podbregar je v svojem pozdravnem govoru naglasil, da je Direkcija upoštevala pri dovoljenju za zgraditev tega postajališča pred vsem socialne vidike resnične potrebe, ker zaenkrat rentabilnost postajališča ne pride v poštev. Za njim je pozdravil zborovalce g. dr. Albin Šmajd, ki je koncem svojega govora zlasti naglasil, da je omembe vredno,

da med tem ko v drugih državah vlada krvava vojna mi mirno skrbimo za naš gospodarski napredek. Po njegovem govoru je godba zaigrala državno himno, vsi navzoči pa so vzklikali kralju in državi.

G. Kuhar je v imenu KID podkrepil gospodarski in turistični pomen novega postajališča, g. Arneš pa je naglasil, da banški svetniki vrše sicer nevidno toda radi tega toliko pomembnejše delo za gospodarski napredek naroda. G. Jan je v daljšem govoru pojasnil navzočim zgodovino akcije za zgraditev tega postajališča in je v imenu delavstva in ZZD izrekel prisrčno zahvalo ravnateljstvu KID in občini Gorje, ki sta z denarnimi prispevki pomagali zgraditi to važno postajališče. Z ozirom na dejstvo, da je posredoval radi zgraditve postajališča tudi naš narodni voditelj g. minister Kulovec, je zastopnik centrale ZZD predlagal, da se mu pošlje zahvalna in vdanostna brzojavka kar so zborovalci z aplavzom sprejeli. V imenu podružnice ZZD v Gorjah je pozdravil zborovalce g. Polda. Po njegovem pozdravu je godba KID zaključila prisrčno slavnost.

Z uspehom, ki ga je ZZD dosegla s tem, da je od merodajnih faktorjev izposlovala in omogočila zgraditev in otvoritev tega postajališča, je naša organizacija nedvomno pokazala vsemu delavstvu Jeseniških revirjev, da se ne briga samo za direktna vprašanja zvišanja delavskih mezd, ampak da je vztrajno na delu, da se rešijo tudi javna vprašanja, ki so z delavstvom v posredni zvezi. Delavstvo je organizaciji zelo hvaležno za ves njen trud. Vodstvo Jeseniškega okrožja poziva vse delavce, ki še niso organizirani, da se čimprej vključijo v sklop ZZD, ki bo še naprej prav tako vztrajno na delu za zaščito delavskih interesov.

Pred realizacijo onemoglostnega zavarovanja

Ko je 1. septembra 1937 stopilo v veljavo X. poglavje zakona o zavarovanju delavcev, ki urejuje zavarovanje za onemoglost, starost in smrt, se je sicer s tem dnem to zavarovanje začelo izvajati, ni pa še s tem bilo udeleženo; zavarovalci še niso takoj pridobili pravice do dajatev iz tega zavarovanja. Zakon je namreč v § 65. predpisal posebno čakalno dobo. Po tem predpisu se pridobi pravica do dajatev (rent in podpor), ko je za zavarovanca vplačanih za zavarovanje za smrt 100, za onemoglost 200 in za starost 500 tedenskih prispevkov. Čakalna doba za posmrtninsko zavarovanje je že potekla meseca avgusta 1939. Sedaj pa stojimo tik pred potekom čakalne dobe onemoglostnega zavarovanja. Dne 2. julija letošnjega leta bodo prvi zavarovalci pridobili pravico do onemoglostne rente.

Velikega pomena onemoglostnega zavarovanja se zavarovalci, predvsem oni, in teh je večina, ki v primeru onemoglosti in starosti ne morejo računati na nobeno drugo pomoč ali podporo, gotovo v polni meri zavedajo.

Kar danes zavarovance najbolj zanima, to so pogoji, pod katerimi je mogoče pridobiti onemoglostno rento, in gotovo tudi nje višina.

Glavni pogoj za doseg onemoglostne rente je onemoglost. Onemoglost pa je lahko trajna ali le začasna. Z ozirom na to se dele tudi rente v trajne in začasne. V smislu zakona o zavarovanju delavcev se smatra za onemoglo ona oseba, ki si ne more zaradi bolezni, starosti ali drugih hib služiti z delom po svojih močeh niti tretjine onega, kar si služijo z najetim delom telesno in duševno zdrave osebe iste vrste in podobne izobrazbe v istem kraju. V vsakem primeru pa se bo morala onemoglost ugotoviti z zdravniškim pregledom. Da pa se onemogločijo zlorabe, je zakon v § 70. vzel pravico do onemoglostne rente onim zavarovancem, ki namerno ali s kaznivim dejanjem, ki je sodno ugotovljeno, povzročijo svojo onemoglost.

Kakor smo že v začetku ugotovili, pridobi zavarovalec pravico do onemoglostne rente šele, ko je na predpisani način vplačanih zanj vsaj 200 tednov prispevkov. V tedne prispevkov pa se štejejo poleg tednov, za katere je prispevek resnično plačan, tudi tedni, v katerih je opravljaj zavarovalec vojaško službo, in tedni, v katerih je prejemal zaradi bolezni bolniške dajatve ter tedni, za katere prispevki zanj sicer niso bili plačani, pa dokaže, da mu je delodajalec odtegnil njegov delež na prispevkih. Čas vojaške službe in bolezni se računa v tedne prispevkov samo, ako je za zavarovanca vplačanih vsaj 50 tedenskih prispevkov. Za čas vojaške službe v bolezni se računajo prispevki največ po prejšnjem 4., oziroma novem 2. meznem razredu. Če pa za čas orožnih vaj ni bil odjavljen, se računajo prispev-

ki po prijavljenem meznem razredu. — Višina rente se ravna po višini prispevkov. Obrazec za izračun rente nam daje § 67. Po tem obrazcu znaša invalidska renta na leto, dokler ni vplačanih 500 tedenskih prispevkov, — osemkratni znesek povprečnega na leto vplačanega prispevka za onemoglost zavarovanca. Čim pa je vplačanih 500 tedenskih prispevkov, pa znaša invalidska renta dvanajskratni znesek povprečnega letnega prispevka. Povprečni letni prispevek se izračuna tako, da se celokupni vplačani in vračunljivi prispevek za ves čas zavarovanja deli s številom zavarovanih let, pri tem pa ne štejejo leta samo kot celota, ampak se upošteva vsak dan.

Praktičen primer za izračun invalidske rente: K. M. je n. pr. zavarovan za onemoglost, starost in smrt od 1. septembra 1937 naprej ves čas v najvišjem, t. j. v prejšnjem 12. in novem 8. meznem razredu. Dne 8. avg. 1940 bo trajno onemogel in nesposoben za delo. Vsi pogoji za doseg onemoglostne rente so izpolnjeni. Koliko bo znašala onemoglostna renta? Po izračunu je povprečni letni prispevek 510 din. Letna onemoglostna renta bi odgovarjala temu povprečnemu letnemu prispevku znašala 4080 din (510 × 8), kar bi dalo mesečno 340 din. Če pa bi zavarovalec K.

Poljedelski delavci v Belju

Kakor druga leta bo tudi letos državno posestvo v Belju najelo večje število poljedelskih delavcev iz Prekmurja. Zveza poljedelskega delavstva je radi tega stopila v stik z predstavniki tega državnega posestva in so se vršili v petek 14. t. m. v Murski Soboti razgovori o plačah in delovnih pogojih za letošnje leto.

K tem razgovorom je poslala svojega zastopnika tudi Delavska zbornica v Ljubljani, da dokaže svojo brigo in skrb za to najbolj izkoriščeno delavstvo. Po daljši razpravi je bil dosežen načelen sporazum, ki v glavnem temelji na lanskem delovno pogodbo, vendar pa so vnešene vanjo različne določbe, ki bodo služile v dobro delavstvu.

1. Plača za moške je določena din 20.— dnevno, plača za ženske pa din 17.— dnevno kar znači, da imajo z ozirom na lanske letošnje plače moški več din 4.—, ženske pa din 3.—.

2. Doseglo se je, da bodo v tem letu vsi deputati, katere so prejeli ti delavci druga leta v obliki drugih žit, to je ječmena, ovsa, koruze in rži izpremenjeni samo v deputat v obliki pšenice, kar je izredne važnosti z ozirom na položaj, v katerem se nahajamo.

3. Za delo ob nedeljah in praznikih se prizna 50% povišek za dnevnice kakor tudi za akord.

Solze za „sestrico“

Pred mnogimi leti so prodajali krošnjariji šatulje za tobak, na katerih pokrovih je bila vtisnjena podoba neke živali. Ako si pa to podoba oziroma šatuljo obrnil, se ti je pokazala glava nekega takratnega mogočnega moža. Isti vtis imamo ko čitamo »Delavsko pravico«. Ako površno prečitamo nje članke, se vam zdijo tako nedolžni in tako pravični, da se človek trenutno kar zgrozi nad zlobo tistih ljudi, kateri ta pokret ovirajo.

Če pa te vrstice ponovno in natančneje prečitamo, se vam pokaže čisto druga slika. Nehote se spomnimo na neko kriminalno povest, katere opisuje, kako si je razbojnik oblekel meniško obleko, da je dobil vstop v grajščakovo družino. Čim so se pa za njim vrata zaprla, je z bodalom poklal celo družino ter hišo oropal.

Tako bi bili tudi gospodje okrog »Delavske pravice« pripravljani sleči videz in prikazati resnico.

To je bilo jasno povedano v njenem zadnjem uvodniku. Tu smo čitali dobesedno tele stavke: »Razpuščena je bila največja predstavnica delavstva z razpustom vseh Ursovih organizacij. Lahko rečemo, da delavno ljudstvo čuti v prenehanju delovanja te svobodne delavske strokovne organizacije, veliko oviro za delo v korist svojih delavskih interesov. Delavstvo se je znašlo pred novimi dogodki, katerimi mora računati in se mora tudi temeljito pripraviti na obrambo svojih gospodarskih, kulturnih in socialnih koristi.« In neke dalje beremo še sledeči stavek: »In mi jo znamo čuvati in ne bomo od nje odstopili za nobeno ceno, če tudi bi nas stalo življenje!«

Torej sedaj se razumemo. Upamo, da bo sedaj konec slepomišenja.

Najprej solze za svojo ljubljeno sestrico Ursovo. Solze za ono sestrico, katere je ščuvala slovensko delavstvo, naj vstane in naj pobije in pobesi ustanovitelje Jugoslavije in to v trenutku, ko so topovske cevi izje meje imele obrnjena svoja žrela proti srcu naše domovine. Hoteli so odpreti vrata tujcu, da bi oropal naše narodno bogastvo, da bi onečastil naše žene ter odtujih naše otroke.

In »Delavska pravica« danes joče in tóči debele solze za to svojo sestrico.

M. onemogel šele po preteku 500 tedenske prispevne dobe, recimo 18. maja 1947, pa bi pri istem povprečnem letnem prispevku 510 din znašala onemoglostna renta 6120 din letno (510 × 12) to je 510 din mesečno.

Iz gornjega primera jasno sledi, da onemoglostne rente — tudi po 500tedenski čakalni dobi — ob današnji veliki draginji ne bodo mogle služiti namenu, ki jim ga postavlja zakon, da bi namreč omogočale onemoglim delavcem vzdrževanje z dajanjem trajnih rent. S 510 dinarji v današnjih časih in ob današnjih razmerah je prav gotovo nemogoče popolno vzdrževanje. Pri tem moramo upoštevati, da je ta mesečna renta izračunana za najugodnejši primer, namreč za zavarovanca, ki je bil ves čas zavarovan v najvišjem razredu in to brez posledkov in brez bolezenskih dni, kar bo v praksi pač zelo redek primer. Rente zavarovancev iz nižjih razredov pa bodo seveda še nižje.

Samo od sebe nastaja sedaj vprašanje zvišanja invalidskih rent. Na kak način to zvišanje doseči, o tem pa v prihodnji številki.

Zamenjajte stari drobiž!

Stari 2-dinarski in 50 parski drobiž zgubi lastnost plačilnega sredstva dne 16. februarja 1941., 10-dinarski pa 28. februarja 1941. Zato naj vsak imetnik takih novcev pregleda svoje shrambe (tudi razne hranilnice) in predloži tak drobiž do omenjenega dne na blagajni davčne uprave, pošte Narodne banke, Državne hipotekarne banke ali Poštne hranilnice, ki mu izplačajo polno (imensko) vrednost. Od vsega starega drobiža ostane le še 25-parski drobiž nekaj časa plačilno sredstvo.